

EGE BÖLGESİ SANAYİ ODASI



AYLIK EKONOMİK BÜLTEN

ARALIK 2013

Sayı 8

AYLIK EKONOMİK BÜLTEN

DÜNYA EKONOMİSİNDEKİ GELİŞMELER

IMF'nin Ekim ayında yayınladığı Dünya Ekonomik Görünüm Raporu'nda 2013 yılı küresel büyüme için yüzde 2,9, 2014 yılı için %3,6 tahminine yer verilmiştir.

Moody's tarafından, 2014 yılında **Euro Bölgesi**'nin %0,5 ile %1,5 arasında; Rusya'nın ise %0,5 ile %3,5 arasında büyüyeceği öngörülmüştür.

JPMorgan ve Markit verilerine göre; küresel imalat PMI değeri; Kasım ayında bir önceki aya göre 2,2 puan artışla 54,3 olarak gerçekleşerek, son 1 yıldır kesintisiz 50 kritik değerinin üzerinde yer almıştır.

HSBC tarafından hazırlanan "Gelişmekte Olan Piyasalar" PMI Endeksi, Kasım ayında 52,1 seviyesine yükselerek, Mart ayından bu yana ekonomik aktivitelerde en hızlı genişlemenin kaydedildiğini ortaya koymaktadır.

OECD Bölgesi'nde işsizlik oranı Eylül ayında değişim göstermeyerek %7,9 olurken, Ekim ayı enflasyonu %1,3 oranında gerçekleşmiştir.

OECD 2014 yılı için büyüme beklentisini ABD ekonomisi için %2,9'a, Euro Bölgesi için %1'e, Japonya için %1,5'e revize etmiştir. OECD ayrıca ABD'yi borç tavanı konusunda uyararak; ABD ekonomisindeki mali belirsizliğin küresel toparlanma için bir tehdit oluşturduğunu belirterek, küresel büyüme tahminini 2013 yılı için %3,1'den %2,7'ye; 2014 için ise %4'ten %3,6'ya revize etmiştir.

ABD

2013 yılının ikinci çeyreğinde %2,8 oranında büyüyen ABD ekonomisi, üçüncü çeyrekte %3,6 oranında büyüyerek, beklentilerin üzerinde bir performans göstermiştir.

OECD, ABD'nin yılın kalan iki çeyreğinde sırasıyla %2,5 ve %2,7 ve 2013 yılında %1,9 oranında, IMF ise 2013 yılında %2,9 oranında büyümesini öngörmektedir.

Kasım ayında işsizlik oranı bir önceki aya göre düşüş göstererek, %7 oranına gerilemiştir. Markit İmalat PMI endeksi, Kasım ayında 54,7 değeri seviyesine ulaşmıştır.

ABD'de tüketici fiyatları endeksi Ekim'de %0,1 oranında düşerek yıllık bazda %1 seviyesinde gerçekleşmiştir. Üretici fiyatları endeksi ise Ekim ayında bir önceki aya göre %0,1 azalarak yıllık %0,3 olmuştur.

Yılın ikinci çeyreğinde ABD'nin toplam ihracatı 564 Milyar Dolar olurken, toplam ithalatı 682 Milyar Dolar'a; dış ticaret açığı ise 118 Milyar Dolar'a yükselmiştir. Ekim ayında ise ihracat 193 Milyar Dolar, ithalat 233 Milyar Dolar seviyesindedir.

JAPONYA

OECD'nin Ekonomik Görünüm Raporu'nda Japonya'nın dördüncü çeyrekte %3, 2013 yılında %1,6 oranında; IMF'nin Ekim ayında yayınladığı Dünya Ekonomik Görünüm Raporu'nda ise; 2013'te %2, 2014'te ise %1,2 büyüyeceği öngörülmüştür. IMF, Japonya ekonomisinin kendini idame ettiren büyümeye ulaşması ve deflasyon probleminin ortadan kaldırılmasında önemli bir rolü olan yeni parasal çerçevenin, geniş kapsamlı yapısal reformlarla desteklenmesi gerektiğini belirtmektedir.

Japonya ekonomisi yılın ikinci çeyreğinde %0,9 ile beklentilerin altında büyüme kaydederken yılın üçüncü çeyreğinde çeyreklik bazda %0,5'lik, yıllık bazda ise %1,9'luk bir büyüme performansı göstermiştir.

Japonya'da tüketici fiyatları Ekim ayında geçen yılın aynı dönemine göre %0,9 oranında artmıştır. Yüksek enerji maliyetlerinin enflasyon baskılarını artırmasıyla, tüketici fiyatları 15 yılın en hızlı yükselişini kaydetmiştir. Enerji ve taze gıda hariç fiyatlar, zayıf yen ve Mart 2011'den bu yana %22 oranında artan elektrik maliyetlerinin de etkisiyle, Ekim ayında yıllık bazda %0,3 oranında artış kaydetmiştir.

GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELER

Brezilya'da işsizlik oranı; Ekim ayında %5,2 olarak kaydedilirken, büyüme oranı çeyreklik bazda %0,5; yıllık bazda ise %2,2 oranında gerçekleşmiştir. Brezilya Merkez Bankası 28 Kasım 2013 tarihinde zayıf para biriminin enflasyonu yavaşlatma çabalarını zorlaştırması nedeniyle politika faizini, 10 Ekim'deki 50 baz puanlık artıştan sonra bir kez daha, 50 baz puan yükseltmiştir. Böylece Brezilya gösterge faizi %10 seviyesine ulaşmıştır.

Rusya Ekonomisi, 2013 yılının üçüncü çeyreğinde önceki yılın aynı dönemine göre %1,2 oranında büyüme kaydetmiştir. İşsizlik oranı ise Ekim'de bir önceki aya göre %0,2 yükselerek %5,5 olmuştur.

Çin Ekonomisi'nde yılın ikinci çeyreğinde büyüme %7,5 seviyesinde iken, üçüncü çeyrekte büyümenin %7,8 seviyesinde yükselmesi, ülkede ekonomik büyümenin yeniden hızlandığına bir işaret olarak algılanmaktadır.

Ancak, Moody's yayınladığı görünüm raporunda Çin bankacılık sisteminde bazı zorlukların mevcut olduğunu ve bu nedenle sistemin görünümünün durağan olduğunu belirtmiştir.

Çin'de Eylül ayında %10,2 artış gösteren sanayi üretimi Ekim ayında bir önceki yılın aynı dönemine göre %10,3 artış kaydetmiş, enflasyon ise %3,2 oranında gerçekleşmiştir.

Resmi imalat PMI Kasım ayında bir önceki aya göre 0,1 puan azalarak, 50,8 seviyesinde gerçekleşmiştir

2013'ün ilk 10 aylık döneminde toplam ihracat bir önceki yılın aynı dönemine göre %7,8 artarak 1,8 Trilyon Dolar olurken, toplam ithalat ise yine bir önceki yılın aynı dönemine göre %7,3 artarak 1,6 Trilyon Dolar'a yükselmiştir.

Hindistan Ekonomisi'nde 2013 ve 2014 yıllarında IMF Raporuna göre; sırasıyla büyümenin %3,8 ve %5,1, enflasyonun %10,9 ve %8,9, cari açığın ise %4,4 ve %3,8 seviyelerinde gerçekleşeceği öngörülmüştür.

Geçtiğimiz çeyrekte %4,4 ile son 4 yılın en kötü büyüme performansını gösteren Hindistan, 3. çeyrekte yaşanan iyileşmeyle beraber 2013 yılında büyüme beklentilerini %5,3 seviyesine yükseltmiştir. Markit İmalat PMI değeri ise Kasım ayında 51,3'e yükselerek, son sekiz aydaki en yüksek değerine ulaşmıştır.

Hindistan'da 2013 yılı Ekim ayı tüketici bazlı enflasyon bir önceki yılın aynı dönemine göre %10 oranında yükselmiştir. Toptan fiyat endeksi ise yıllık bazda %7 oranında artış kaydetmiştir.

Hindistan Ekonomisi'nde Eylül ayındaki sanayi üretimi yıllık bazda %2 artarken, imalat üretimi ise yine yıllık bazda %0,6 oranında artış göstermiştir.

AB VE EURO BÖLGESİ

AB-28; üçüncü çeyrekte bir önceki çeyreğe göre %0,2 ve geçen yılın aynı dönemine göre %0,1 oranında büyüme kaydetmiştir. 2013 yılının ikinci çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre %0,3 oranında büyüyen Euro Bölgesi, üçüncü çeyrekte %0,1 büyüme kaydetse de geçen yılın üçüncü çeyreğine göre %0,4 oranında küçülmüştür.

2013 yılı üçüncü çeyrekte; İngiltere %0,8, Almanya %0,3 ve İspanya %0,1 büyürken, Fransa ve İtalya %0,1 küçülmüştür.

Euro Bölgesi İmalat PMI Endeksi, Kasım ayında bir önceki aya göre 0,1 puan düşerek 51,6 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Eurostat verilerine göre, Kasım ayı itibarıyla Euro Bölgesi işsiz sayısı 19,3 Milyon'a ulaşmıştır. Kasım ayında işsizlik oranı bir önceki aya göre %0,1 düşerek %12,1'e gerilerken, genç işsizlik oranı %24,4'e seviyesinde gerçekleşmiştir. Kasım ayı enflasyon oranı, bir önceki aya göre %0,2 artarak %0,9'a yükselmiştir.

Eylül ayında sanayi üretimi bir önceki aya göre Euro Bölgesi'nde %0,5 oranında, AB-28'de ise %0,2 oranında düşüş; bir önceki yıla göre ise sırasıyla %1,1 ve %1,2 oranında artış göstermiştir.

Euro Bölgesi'nde 2012 yılının üçüncü çeyreğinde 30,3 Milyar Euro olan cari fazla 2013 yılının üçüncü çeyreğinde 35,6 Milyar Euro'ya yükselmiştir. 2013 yılı Ağustos ayında Hırvatistan'ın da dâhil edilmesiyle beraber Euro Bölgesi'nde ihracat ve ithalat rakamları sırasıyla 206,9 Milyar Euro ve 200,2 Milyar Euro olarak gerçekleşirken, 6,6 Milyar Euro dış ticaret fazlası verilmiştir.

Almanya Ekonomisi, 2013 yılı üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre %0,3 büyürken geçen yılın aynı dönemine göre büyüme oranı %1,1 seviyesinde gerçekleşmiştir. Almanya'da TÜFE Ekim ayında bir önceki aya göre %0,2 oranında düşerek yıllık bazda %1,2 oranında yükselmiştir.

Fransa Ekonomisi şirket yatırımlarındaki düşük seyrin de etkisiyle, 2013 yılının üçüncü çeyreğinde %0,1 oranında küçülmüştür.

İspanya'da Kasım ayında TÜFE yıllık bazda %0,2 olmuştur. S&P ekonominin yeniden büyümeye başladığını gerekçe göstererek İspanya'nın kredi notunun görünümünü negatiften, durağana yükseltmiştir.

TÜRKİYE

Kasım ayında, HSBC İmalat PMI Endeksi'nde bir önceki aya göre 1,7 puan yükselerek 55,0 seviyesine ulaşmıştır. Bu artış faaliyet koşullarının Mart 2011'den bu yana en güçlü seviyelerde iyileştiğine işaret etmektedir. 2013 yılı üçüncü çeyrekte beklentilerin üzerinde performans göstererek %4,4 oranında büyüyen Türkiye Ekonomisi, büyümede OECD içinde en fazla büyüyen ikinci, G-20 içinde ise dördüncü ülke olmuştur.

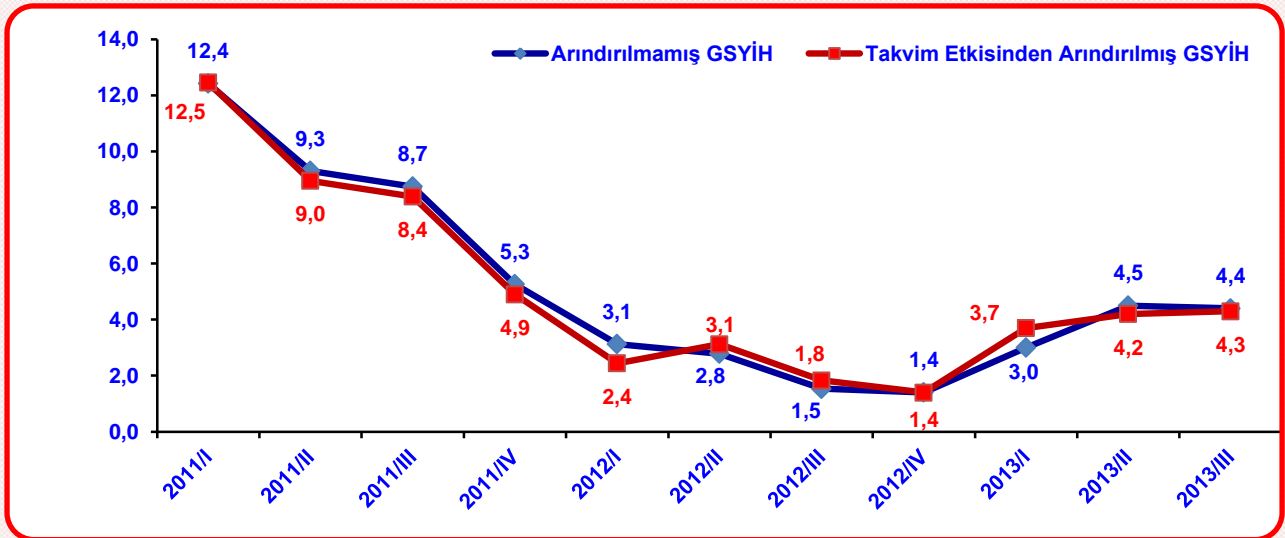
BÜYÜME

	Dönem	Cari fiyatlarla GSYH (Milyon TL)	Gelişme hızı %	Cari fiyatlarla GSYH (Milyon \$)	Gelişme hızı %	Sabit fiyatlarla GSYH (Milyon TL)	Gelişme hızı %
2012	I	325.165	12,2	180.603	-1,7	27.209	3,1
	II	349.600	10,1	193.673	-4,4	28.864	2,8
	III	376.901	7,3	208.871	2,9	31.656	1,5
	IV	364.120	7,3	202.574	9,6	29.946	1,4
	Yıllık	1.415.786	9,1	785.721	1,5	117.675	2,2
2013	I	354.895	9,1	198.662	10,0	28.016	3,0
	II	384.519	10,0	209.388	8,1	30.171	4,5
	III	414.459	10,0	211.252	1,1	33.033	4,4
	9 aylık	1.153.872	9,7	619.303	6,2	91.219	4,0

2013 yılının üçüncü üç aylık çeyreğine ilişkin hesaplanan gayri safi yurtiçi hasıla değeri bir önceki yılın aynı dönemine göre sabit fiyatlarla %4,4 artışla 33.033 Milyon TL olmuştur. GSYH, sabit fiyatlarla üçüncü çeyrekte bir önceki yılın aynı çeyreğine göre, takvim etkisinden arındırılmış değeri %4,3 ve mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış değeri bir önceki çeyreğe göre, %0,9 olarak gerçekleşmiştir. 2013 yılı ilk dokuz aylık dönemde bir önceki yılın aynı dönemine göre sabit fiyatlarla GSYH değeri %4,0 artışla 91.219 TL olmuştur.

2013 yılının üçüncü çeyreğinde sabit fiyatlarla en hızlı büyümenin sırasıyla; dolaylı ölçülen mali aracılık hizmetleri (%14,9), mali aracı kuruluşların faaliyetleri (%11,0) ile inşaat (%8,7) sektörlerinde gerçekleştiği görülmektedir. İmalat sanayinde ise üretim artışı %4,9 oranında gerçekleşmiştir. Yılın üçüncü çeyreğinde üretim açısından büyümeye hizmetler ve inşaat sektörleri yanında imalat sanayinin, harcamalar yönünden ise, özel tüketim ve yatırım harcamalarının katkısı yüksek olmuştur. Sabit fiyatlarla 2013 yılının üçüncü çeyreğinde, gerileyen sektör ise, (-%2,5) ile madencilik ve taşocaklığı sektörü olmuştur.

Büyümenin 2013 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe oranla, küresel ekonomik dalgalanmalara rağmen ivme kazandığı görülmektedir.



ENFLASYON

%	TÜFE		ÜFE	
Kasım	2012	2013	2012	2013
Yıllık	6,37	7,32	3,60	5,67
Yıllık Ort.	9,26	7,39	6,98	4,10
Aylık	0,38	0,01	1,66	0,62

2013 yılı Kasım ayı enflasyon oranı; yıllık TÜFE'de %7,32, ÜFE'de %5,67 oranında gerçekleşmiştir. Bir önceki aya göre TÜFE'de %0,01 oranında, ÜFE'de ise %0,62 oranında artış yaşanmıştır.

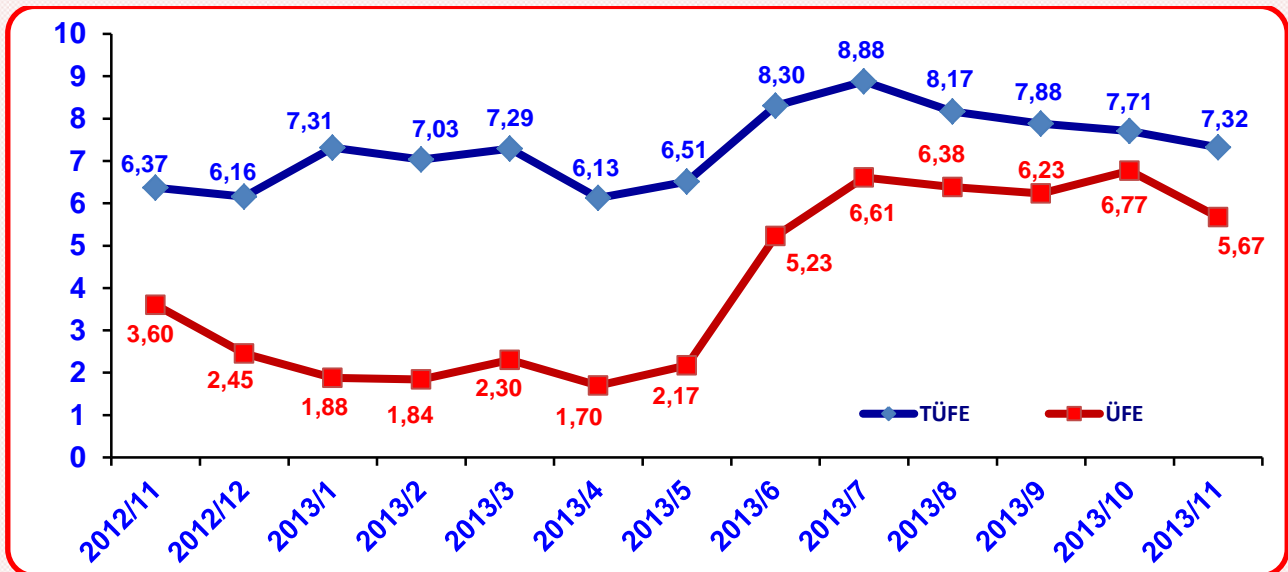
Yıllık en yüksek artışı TÜFE'de %13,55 ile alkollü içecekler ve tütün grubunda gerçekleşmiştir. Ayrıca TÜFE'de, bir önceki yılın aynı ayına göre, eğitim (%10,06), gıda ve alkolsüz içecekler (%9,77), lokanta ve oteller (%9,40) ve ulaştırma (%8,28) en çok artışın olduğu diğer gruplardır. Aylık en fazla düşüş gösteren sektör %(1,34) ile gıda ve alkolsüz içecekler grubudur.

İstatistiki bölgelere göre yapılan ayrımda, İzmir'de TÜFE, bir önceki yılın aynı ayına göre %7,80 ve on iki aylık ortalamalara göre %7,11 oranında artış gerçekleşmiştir.

ÜFE alt kalemleri bazında, bir önceki aya göre; sanayinin üç sektöründen imalat sanayi sektöründe %0,76 artış, madencilik ve taşocakçılığı sektöründe %0,32 ve elektrik, gaz ve su sektöründe %0,86 oranında düşüş gerçekleşmiştir.

Sanayinin alt sektörleri bazında ÜFE değerlendirildiğinde; en yüksek aylık artış %2,15 ile basım ve yayımda gerçekleşirken, onu %2,10 ile ana metal sanayi ve %1,40 ile makine ve teçhizat imalatı, b.y.s. izlemiştir. Kasım ayı itibarıyla 788 maddeden, 397 maddenin ortalama fiyatında artış, 233 maddenin ise ortalama fiyatlarında düşüş gerçekleşirken; 158 maddenin ortalama fiyatında ise değişim gözlenmemiştir.

Yıllık Değişim Oranları (%)



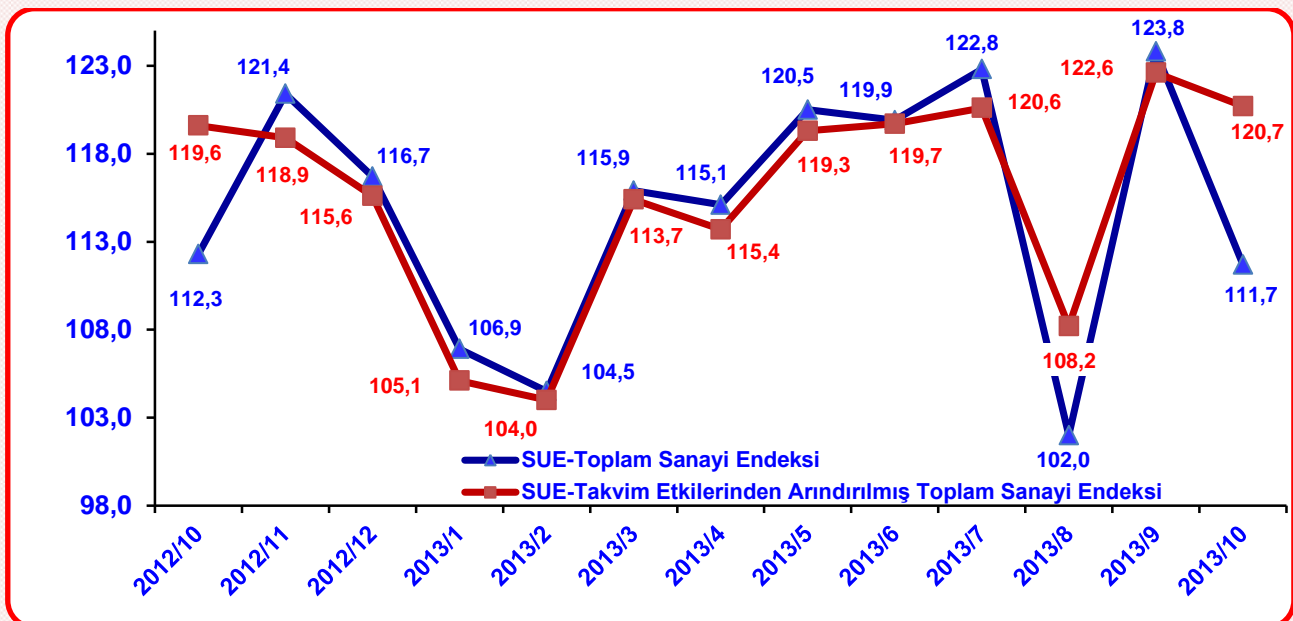
SANAYİ ÜRETİM ENDEKSİ

EKİM 2013 (2010=100)	Arındırılmamış		Takvim Etkisinden Arındırılmış		Mevsim ve Takvim Etkisinden Arındırılmış	
	Endeks	Değişim (Yıllık)	Endeks	Değişim (Yıllık)	Endeks	Değişim (Aylık)
Toplam Sanayi	111,7	-0,5	120,7	0,7	115,9	-3,1
Madencilik ve Taşocakçılığı	103,5	-7,9	109,3	-7,4	101,6	-2,1
İmalat Sanayi	113,3	-0,5	123,2	0,9	117,0	-3,7
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklim. Ürt. ve Dağıtım	105,1	3,6	109,6	3,7	115,6	0,5

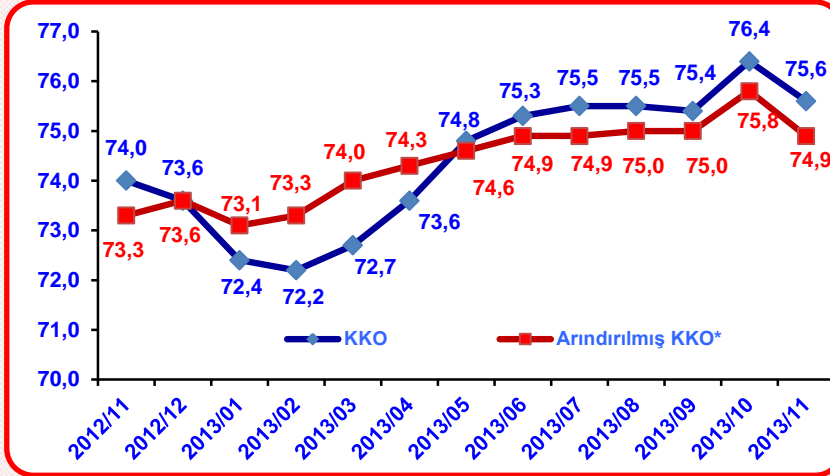
Arındırılmamış Sanayi Üretim Endeksi, bir önceki yılın aynı ayına göre Ekim ayında %0,5, mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış endeks ise, bir önceki aya göre %3,1 oranında azalmıştır.

Takvim etkisinden arındırılmış Sanayi Üretim Endeksi'ni sektörel bazda değerlendirecek olursak; madencilik ve taşocakçılığı sektörü yıllık endeksi %7,4 oranında azalırken, imalat sanayi sektörü endeksi %0,9 oranında, elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörü endeksi de %3,7 oranında artmıştır.

İmalat sanayinin alt sektörlerine baktığımızda; 2013 yılı Ekim ayında mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış Sanayi Üretim Endeksi'nde, bir önceki aya göre en fazla artış; %2,7 ile ana metal sanayinde gerçekleşmiştir. Bu artışı, %1,2 ile deri ile ilgili ürünlerin imalatı izlemiştir. En yüksek azalış ise, %14,7 ile temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığına ilişkin malzemelerin imalatında gerçekleşmiştir. Bu azalışı, %14,6 ile bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı izlemiştir.



KAPASİTE KULLANIM ORANI



2013 yılı Kasım ayında Kapasite Kullanım Oranı, %75,6 olarak gerçekleşmiştir.

Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı %87,9, tekstil ürünlerinin imalatı %80,2, kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı %79,8 ve makine ve ekipmanların kurulumu ve onarımı %79,5 ile 2013 yılı Kasım ayını en yüksek kapasite ile kapatan sektörlerdir.

HANEHALKI İŞGÜCÜ İSTATİSTİKLERİ

Mevsim etkilerinden arındırılmamış temel işgücü göstergeleri

EYLÜL	TÜRKİYE		KENT		KIR	
	2012	2013	2012	2013	2012	2013
Kurumsal olmayan nüfus (000)	73.795	74.643	50.490	50.975	23.305	23.668
15 yaş ve üstü nüfus (000)	54.923	55.790	37.729	38.213	17.194	17.576
İşgücü (000)	28.011	28.639	18.514	19.102	9.496	9.537
İstihdam (000)	25.472	25.808	16.429	16.819	9.043	8.989
İşsiz (000)	2.539	2.831	2.085	2.283	454	548
İşgücüne katılma oranı (%)	51,0	51,3	49,1	50,0	55,2	54,3
İstihdam oranı (%)	46,4	46,3	43,5	44,0	52,6	51,1
İşsizlik oranı (%)	9,1	9,9	11,3	12,0	4,8	5,7
Tarım dışı işsizlik oranı (%)	11,6	12,3	11,7	12,4	11,2	12,1
Genç nüfusta işsizlik oranı ⁽¹⁾ (%)	18,0	19,4	21,8	22,1	10,5	13,7
İşgücüne dahil olmayanlar (000)	26.912	27.151	19.214	19.111	7.698	8.039

Türkiye genelinde 2013 yılı Eylül ayı işsizlik oranı, bir önceki yılın aynı ayına göre, 0,8 puan artış ile %9,9 oranında gerçekleşmiştir. Tarım dışı işsizlik oranı %12,3 olarak kaydedilmiş, işsiz sayısı 292 bin kişi artarak, 2 milyon 831 bin kişiye yükselmiştir.

Genç nüfusta işsizlik oranı %19,4 seviyesine çıkmıştır.

2013 yılı Eylül ayında istihdam edilenlerin %24,7'si tarım, %19'u sanayi, %7,3'ü inşaat ve %49'u hizmetler sektöründedir. Önceki yılın aynı dönemi ile karşılaştırıldığında hizmetler sektörünün istihdam edilenler içindeki payının 0,6 puan ve sanayi sektörünün payının 0,4 puan artarken, tarım sektörünün istihdam edilenler içindeki payının 0,8 puan ve inşaat sektörünün payının ise, 0,1 puan azaldığı görülmektedir.

İSTİHDAMIN GELİŞİMİ (Bin kişi, 15+ yaş)

Aylar	SANAYİ	TARIM	İNŞAAT	HİZMETLER	TOPLAM
2012 Eylül	4.735	6.502	1.896	12.339	25.472
2013 Eylül	4.914	6.370	1.879	12.646	25.808

Kaynak: TÜİK

ÖDEMELER DENGESİ

(Milyon Dolar; 12 Aylık Ort.)	2012 Ekim	2013 Ekim
CARİ İŞLEMLER HESABI	-51.293	-60.855
Hizmetler Dengesi	22.155	23.787
SERMAYE-FİNANS HESABI	47.829	59.529
Yurtdışında Doğrudan Yatırım	-4.048	-2.737
Yurtiçinde Doğrudan Yatırım	15.205	11.072
Portföy Hesabı-Varlıklar	3.396	2.347
Portföy Hesabı-Yükümlülükler	32.366	30.936
Diğer Yatırımlar-Varlıklar	3.669	-1.226
Diğer Yatırımlar-Yükümlülükler	14.751	30.567

Kaynak: TCMB

2013 yılının Ekim ayında, cari işlemler açığı, 2,8 milyar dolar olarak piyasa beklentileri doğrultusunda gerçekleşmiştir. 2012 yılı Ekim ayında kümülatif olarak 51,2 milyar dolar açık veren cari işlemler hesabı, 2013 yılı aynı ayında %18,6 oranında artarak 60,8 milyar dolar seviyesine ulaşmıştır. Bu bağlamda, 2013 yılının ilk 10 aylık döneminde cari açık bir önceki yılın aynı dönemine göre %31,2 artarak 51,9 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. İlk 10 aylık dönemdeki cari açığı bu yükselişe altın ithalatının büyük etkisi bulunmaktadır.

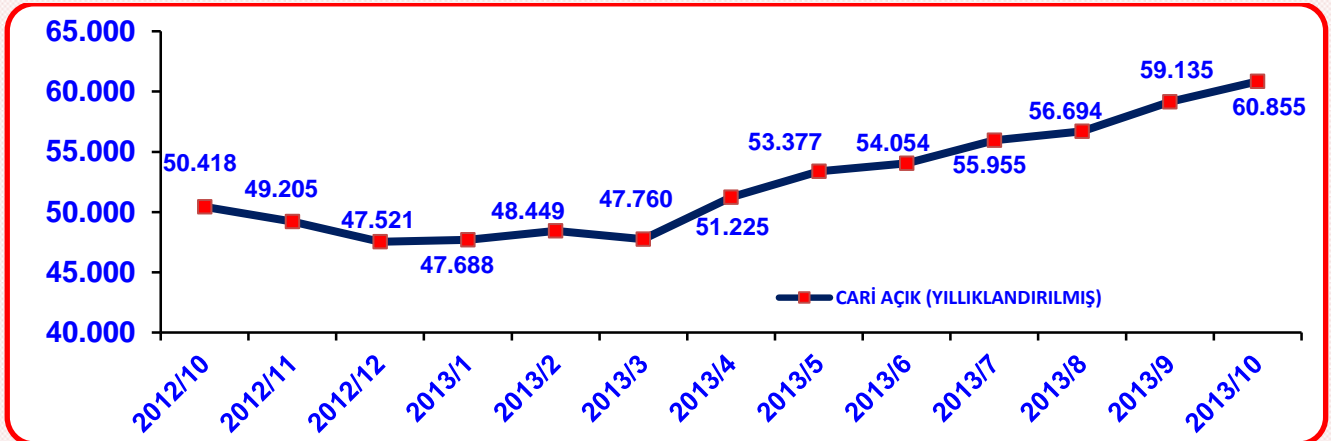
2013 yılı Ekim ayında 5.606 milyon dolar olarak gerçekleşen dış ticaret açığının 685 milyon dolarını altın ticareti oluşturmaktadır. Bu bağlamda, altın ithalatının ödemeler dengesi üzerinde yarattığı olumsuz etki, 10 aylık dönemdeki cari açığı bu yükselişe büyük etken oluşturmaktadır.

Turizm gelirleri de, bir önceki yılın aynı ayına göre, Ocak-Ekim döneminde %10,7 artarak 20.958 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

2013 yılı Ocak-Ekim döneminde doğrudan, portföy ve diğer yatırımlardaki net giderler, geçen yılın aynı dönemine göre, %28,6 artış göstererek 7.931 milyon olarak gerçekleşmiştir. Bu durum da cari açığı yükselmesinde büyük rol oynamıştır.

Sermaye ve Finansman hesaplarından doğrudan yatırımlar ise, 2013 yılı Ocak-Ekim döneminde, geçen yıla oranla %7,8 düşüş göstererek 7.211 milyon dolar olarak kaydedilmiştir.

TCMB'nın sıkılaştırıcı para politikalarının etkileri ve halkın borçlanmasındaki artışın önüne geçmek üzere alınan tedbirler ile altın ticaretine bakılmaksızın cari açığı iyileşmenin süreceği tahmin edilmektedir. Ayrıca, önümüzdeki dönemlerde Fed'in kararlarıyla, iyileşme gösteren portföy yatırımlarında da iniş ve çıkışlar yaşanabileceği öngörülmektedir.



GÜVEN ENDEKSLERİ

Aylar	Reel Kesim Güven Endeksi	Tüketici Güven Endeksi*
2012		
Kasım	101,0	72,6
Aralık	97,9	73,6
2013		
Ocak	102,1	75,8
Şubat	107,5	76,7
Mart	112,1	74,9
Nisan	112,0	75,6
Mayıs	112,5	77,5
Haziran	111,8	76,2
Temmuz	108,7	78,5
Ağustos	107,5	77,2
Eylül	108,5	72,1
Ekim	107,5	75,5
Kasım	104,5	77,5

*2004-2011 dönemi için modele dayalı yaklaşımla geriye çekme yöntemi uygulanmış olan yeni seri

Reel Kesim Güven Endeksi; 2013 yılı Kasım ayında, 3,0 puan azalarak 104,5 seviyesinde gerçekleşmiş olup, son iki aydır düşüş eğilimi göstermektedir.

Tüketici Güven Endeksi, 2013 yılı Kasım ayında bir önceki aya göre, %2,0 oranında artarak 77,5 seviyesine yükselmiştir. Bu durum, son aylarda olumlu gelecek beklentilerine sahip tüketicilerin istikrarlı şekilde arttığını göstermektedir. Tasarruf etme ihtimallerinin ise, giderek düştüğü gözlenmektedir.

BÜTÇE GERÇEKLEŞMELERİ

Bütçe, 2012 yılı Ocak- Kasım döneminde 13 milyar 335 milyon TL, 2013 yılı Ocak- Kasım döneminde 1 milyar 241 milyon TL açık vermiştir. Aynı dönemde bütçe gelirleri %17,3 oranında artarak 356 milyar 983 milyon TL olmuştur. Bütçe giderleri ise, %12,7 oranında artarak 358 milyar 224 milyon TL olarak gerçekleşmiştir.

2013 yılı Ocak- Kasım döneminde vergi gelirleri, bir önceki yılın aynı dönemine göre %17,1 artarak 299 milyar 378 milyon TL seviyesine ulaşmıştır. Faiz hariç giderlerde %14,5 oranında artarak, 310 milyar 219 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. 2012 yılı Ocak- Kasım döneminde 33 milyar 386 milyon TL faiz dışı fazla verilmişken, bu yılın aynı döneminde 46 milyar 763 milyon TL faiz dışı fazla verilmiştir.

Milyon TL	2012 Ocak-Kasım	2013 Ocak-Kasım	Değişim Oranı (%)
Bütçe Giderleri	317.733	358.224	12,7
Faiz Hariç Giderler	271.012	310.219	14,5
Faiz Giderleri	46.721	48.005	2,7
Bütçe Gelirleri	304.399	356.983	17,3
Vergi Gelirleri	255.678	299.378	17,1
Bütçe Dengesi	13.335	1.241	-90,7
Faiz Dışı Denge	33.386	46.763	40,1

Kaynak: BUMKO

DIŞ TİCARET

Milyon ABD \$		İhracat (FOB)		İthalat (CIF)		Ara (Hammadde) Malları İthalatı		Dış Ticaret Dengesi		İhracatın İthalatı
Aylar	Yıl	Değer	Değişim (%)	Değer	Değişim (%)	Değer	Değişim (%)	Değer	Değişim (%)	Karşılama Oranı (%)
Ocak-Ekim	2012	126.103		195.770		145.724		-69.666		64,4
	2013	124.539	-1,2	207.104	5,8	151.983	4,3	-82.565	18,5	60,1
Ekim	2012	13.191		18.787		13.818		-5.596		70,2
	2013	12.105	-8,2	19.480	3,7	14.093	2,0	-7.375	31,8	62,1

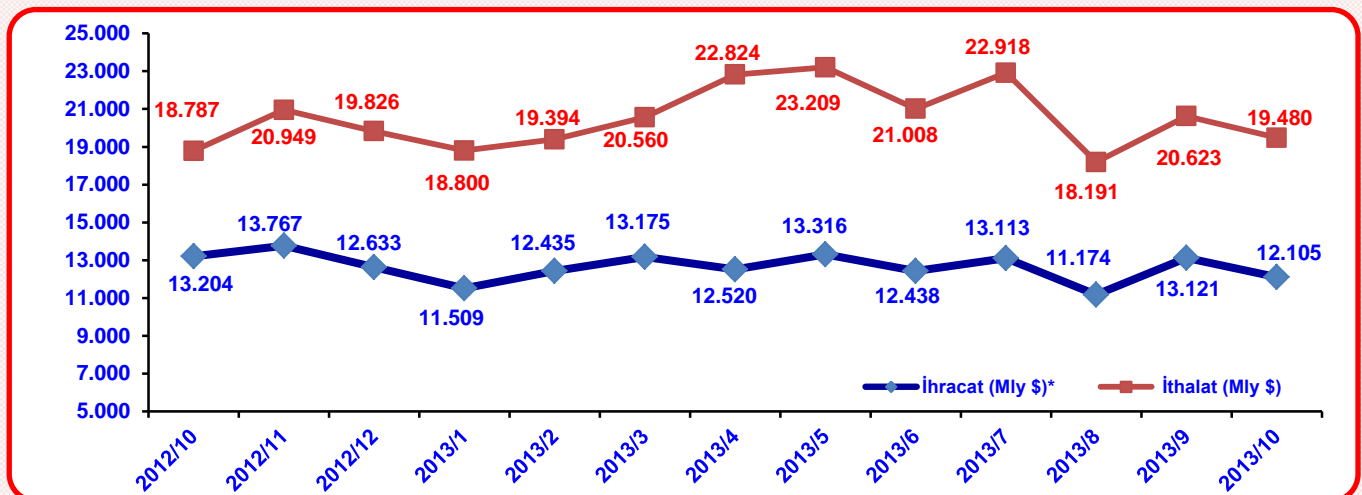
2013 yılı Ekim ayında, 2012 yılının aynı ayına göre ihracat %8,2 azalarak 12,1 milyar dolar, ithalat da %3,7 oranında artarak 19,4 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Aynı dönemde dış ticaret açığı %31,8 oranında artarak, 7,3 milyar dolar seviyesine yükselmiştir.

2012 yılı Ekim ayında %40,1 olan Avrupa Birliği'nin (AB) ihracattaki payı, 2013 Ekim ayında %43,8'e yükselmiş; AB'ye yapılan 2012 yılının aynı ayına göre ihracat %0,2 oranında artarak, 5,3 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

2013 yılı Ekim ayında fasıllar düzeyinde en büyük ihracat kalemi, "motorlu kara taşıtları ve bunların aksam parçaları" (1.370 milyon \$) olurken; bu fasılı "kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler ile bunların aksam ve parçaları" (1.052 milyon \$); "elektrikli makine ve cihazlar, ses kaydetme verme, televizyon görüntü-ses kaydetme verme cihazları ve bunların aksam parça aksesuarı" (884 milyon \$) ve "demir ve çelik" (726 milyon \$) izlemiştir. "Mineral yakıtlar ve yağlar" (4.487 milyon \$); "kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, bunların aksam ve parçaları" (2.386 milyon \$); "elektrikli makine ve cihazlar, ses kaydetme verme, televizyon görüntü-ses kaydetme verme cihazları ve bunların aksam parça aksesuarı" (1.516 milyon \$); "demir-çelik" (1.475 milyon \$) ve "motorlu kara taşıtları ve bunların aksam parçaları" (1.415 milyon \$) ise en yüksek ithalat yapılan fasıllar olmuştur.

2013 yılı Ekim ayında, İzmir'in ihracatı 2012 yılının aynı dönemine göre %5,5 artış ve bir önceki aya göre %3,5 oranında azalış göstererek 751 milyon dolar, ithalatı ise bir önceki yılın aynı dönemine göre %1,4 artış ve bir önceki aya göre %7,1 oranında azalış göstererek 861 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

2013 yılı Ekim ayında, Ege Bölgesi'nin ihracatı 2012 yılının aynı dönemine göre %3,8 artış ve bir önceki aya göre %2,08 oranında azalış göstererek 1.508 milyon dolar, ithalatı ise bir önceki yılın aynı dönemine göre %2,02 ve bir önceki aya göre %6,1 oranında azalış göstererek 1.385 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.



TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER TABLOSU

BÜYÜME	2008	2009	2010	2011	2012	2013/III
GSYH (Cari Fiyatlarla) (Milyon \$)	742.094	616.703	731.608	772.298	786.293	211.252
Büyüme Oranı (Sabit Fiyatlarla) (%)	0,7	-4,8	9,2	8,5	2,2	4,4
İmalat Sanayi (Sabit Fiyatlarla) (%)	-0,1	-7,2	13,6	10	1,9	4,9
İŞGÜCÜ VE İSTİHDAM	2008	2009	2010	2011	2012	Eyl.13
İstihdam Edilen Kişi Sayısı (Bin Kişi)	21.194	21.277	22.594	24.110	24.821	25.808
İşsiz Sayısı (Bin Kişi)	2.611	3.471	3.046	2.615	2.518	2.831
İşsizlik Oranı (%)	11,0	14,0	11,9	9,8	9,2	9,9
Tarım Dışı İşsizlik Oranı (%)	13,6	17,4	14,8	12,4	11,5	12,3
ENFLASYON (%)	2008	2009	2010	2011	2012	Kas.13
ÜFE (yıllık)	8,11	5,93	8,87	13,33	6,17	5,67
TÜFE (yıllık)	10,06	6,53	6,40	10,45	8,94	7,32
DIŞ TİCARET (Milyon \$)	2008	2009	2010	2011	2012	Oca-Eki.13
İhracat	132.027	102.143	113.883	134.972	152.537	124.539
İthalat	201.964	140.928	185.544	240.834	236.544	207.104
Dış Ticaret Dengesi	-69.936	-38.786	-71.661	-105.863	-84.008	-82.565
Cari İşlemler Dengesi	-41.959	-13.991	-47.099	-77.089	-48.867	-51.901
DÖVİZ POZİSYON AÇIĞI (Milyar \$)	2008	2009	2010	2011	2012	2013/III
Reel Kesimin Döviz Pozisyon Açığı	-72,1	-65,5	-93,4	-124,8	-139,7	-164
BORÇLANMA (Milyar \$)	2008	2009	2010	2011	2012	2013/II
Dış Borç Stoku	281	269,2	291,9	304,2	336,9	367,3
Kamu	92,4	96,8	101	104,2	110,8	108,6
Özel	188,7	172,4	190,9	200	226	252,4
SANAYİ ÜRETİM ENDEKSİ (Yıllık Ortalama % Değ.) Takvim Etkisinden Arındırılmış	2008	2009	2010	2011	2012	Eki.13
Toplam Sanayi	-1,1	-10,4	12,4	9,7	2,5	0,7
İmalat Sanayi	-2,2	-12,4	14	10,1	2,2	0,9
KAPASİTE KULLANIMI (%)	2008	2009	2010	2011	2012	Kas.13
Kapasite Kullanım Oranı	64,9	67,7	75,6	75,5	74,2	75,6
GÜVEN ENDEKSLERİ	2008	2009	2010	2011	2012	Kas.13
Reel Kesim Güven Endeksi	90,1	87,4	110,4	110,5	106,3	104,5
Tüketici Güven Endeksi**	69,9	78,79	90,99	92,0	75,6	77,5
SANAYİ CİRO ENDEKSİ	2008	2009	2010	2011	2012	Eki.13
Sanayi Ciro Endeksi	158,4	138,2	162,7	208,4	140,1	148,8
MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİ (Milyon TL)	2008	2009	2010	2011	2012	Oca-Kas.13
Bütçe Dengesi	-17.432	-52.761	-40.081	-17.439	-28.791	1.241
PROTESTOLU SENET	2008	2009	2010	2011	2012	Oca-Eki.13
Protesto Edilen Senet Sayısı (Bin Adet)	1.574	1.600	1.216	919	1.075	912
Protesto Edilen Senet Tutarı (Milyon TL)	6.760	7.771	5.769	4.902	6.949	6.199
KARŞILIKSIZ ÇEK	2008	2009	2010	2011	2012	Oca-Kas.13
Banka Bildirimleri (Bin Adet)	1.537	1.911	900	595	905	719
Banka Ödeme Bildirimleri (Bin Adet)	912	1.117	610	382	388	321
KREDİLER (Milyar \$)	2008	2009	2010	2011	2012	Eki.13
Özel Sektörün Yurtdışından Sağladığı Uzun Vadeli Kredi Borcu	141,3	128,8	119,8	127	138,3	151,9
BORSA VE DÖVİZ	2008	2009	2010	2011	2012	Kas.13
BIST 100 Endeksi	47.905	49.066	79.226	82.809	64.982	75.748
Euro/\$	1,3978	1,4316	1,3377	1,2945	1,2858	1,3499

SEKTÖREL BAKIŞ

MOBİLYA SEKTÖRÜ

Mobilya, yarattığı işlevsellikle ve estetik görünümüyle sosyal ve kültürel yansımaları da içine katarak, son yıllarda globalleşmenin de etkisiyle konforu ve değişen ihtiyaçları gözetten bir sektör haline dönüşmüştür.

2011 yılı verilerine göre, dünya mobilya üretiminde, son 5 yıl içerisinde Çin %25'lik payla başı çekmektedir. Ardından, ABD %15, İtalya %8 ve Almanya %7 ile takip etmektedir. Türkiye ise, yaklaşık %1'lik payla Brezilya ve Vietnam'dan sonra gelmektedir.

Son yıllarda, sektörün işçilik ve enerji maliyetleri artması, hammadde sıkıntısı ve yoğun emek isteyen bir sektör haline gelmesi gelişmiş ülkelerin üretimini, maliyetlerin düşük olduğu ülkelere kaydırmasına ve yatırım yapmasına sebep olmuştur.

Türk mobilya sektörü, yarattığı yüksek istihdam potansiyeli ve katma değeri ile ülke ekonomisi için stratejik öneme sahip olup, yaklaşık 9 milyar dolar iç pazar büyüklüğüne sahiptir. Ülkemizde, ihracatta yerli kaynakları kullanan ve dışa bağımlılığı en az olan sektörlerden biri olarak avantajlı konumdadır.

Sektördeki işyeri sayısı yaklaşık 60.000, çalışan sayısı ise, perakende sektörü ile birlikte 250.000 civarını bulmaktadır. İstihdamın ana beşiğini oluşturan KOBİ'ler de sektörde yoğunluk göstermektedir.

Mobilya sektöründe sanayi üretim endeksi yıllık ortalaması 2012 yılında 106,2 iken, 2013 (Ocak-Ekim) yılında 113,2 olarak gerçekleşmiştir. Sektörün ciro endeksi, yıllık ortalama 2012 yılında 133,8, 2013 (Ocak-Ekim) yılında 144,4 puandır.

Türk mobilya sektöründe, emek yoğun üzerine kurulu küçük işletmeler genelde iç piyasaya hizmet ederken, teknoloji ağırlıklı çalışan büyük işletmeler ihracata yönelik çalışmaktadır. Panel mobilya, masif mobilya, kanepeler, oturma grubu, tablalı mobilya (mutfak, banyo, ofis, yatak odası), bahçe mobilyaları, mobilya aksam ve parçaları, taşıt mobilyaları, hastane mobilyaları, otel mobilyaları, aksesuarlar gibi ürünler üretilmektedir. Mobilya üretiminin yaklaşık %85'ini ev ve ofis mobilyaları, yaklaşık %15'i hava ve motorlu taşıtlarında kullanılan türden mobilyalar, bunların aksam ve parçaları ile mağaza mobilyaları oluşturmaktadır. Mobilya sektörü, inşaat, gemi sanayi, metal, plastik ve cam sanayi sektörleri ile etkileşim içinde olup, 20 alt sektörü de desteklemektedir.

2011 yılında sektörde yapılan Ar-Ge harcamaları 15.408.667 TL olurken, 2012 yılında yaklaşık %10 azalarak 13.836.663 TL şeklinde gerçekleşmiştir.

Sektör, pazarın yoğunlaştığı ve orman ürünlerinin yoğun olduğu bölgelerde kümelenmiştir. Kayseri, Bursa (İnegöl), İzmir, Ankara, İstanbul ve Adana'da üretim tesisleri yoğunlaşmıştır.

Mobilya sektörü kapasite kullanım oranları, yıllık ortalama 2012 yılında %69,8, 2013 (Ocak-Kasım) yılında ise, %72,3 olarak görülmektedir. Küçük ölçekli işletmelerde %40, orta işletmelerde %55, büyük ölçeklilerde ise, %80 kapasite kullanım oranı olduğu öngörülmektedir. Mobilya sektörünün iç talebe dönük olması daralmaya sebep olmakta, bu durum da kapasite kullanım oranına olumsuz yansımaktadır.

Sektörde, geleneksel yöntemlerle çalışan işletmelerin yanı sıra, tasarımın ve estetiğin de önem arz etmesiyle birlikte, tasarımcıların yetiştirilmesine ve istihdamlarının sağlanmasına başlanmıştır. Sektördeki istihdam düzeyi, İstanbul, Ankara, Kayseri, Bursa ve İzmir olarak sıralanmaktadır. Mobilya sektöründe işletme başına İstanbul'da 3,2 kişi, Ankara'da 2,7 kişi, Kayseri'de 11,5 kişi istihdam edilmektedir. Bursa ve İzmir ise, Ankara'dan sonra gelmektedir. Ayrıca, mobilya imalatı sanayi istihdam endeksi 2012 yılı ortalama 111,3, 2013 yılı 3. dönem ortalaması ise, 115,1 puana ulaşmıştır.

Türkiye'de mobilya sektörü, 2001 yılından beri dış ticarete fazla vermeye başlamıştır. İç piyasadaki daralma ve krizler ihracatla kapatılmaya çalışılmıştır. İhracat, 2012 yılında 1.819 milyon dolar, 2013 (Ocak-Ekim) yılında 1.698 milyon dolar, İthalat ise, 2012 yılında 711 milyon dolar, 2013 (Ocak-Ekim) yılında ise, 720 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. 2013 yılında Irak, Libya, Azerbaycan, Almanya ve Fransa en fazla ihracat yapılan ülkelerdir. En fazla ihracat sırasıyla Kayseri, İstanbul ve İnegöl'den yapılmaktadır. İzmir ise, sahip olduğu ulaşım kolaylığı ve limanı ile ihracatta parlamaya başlamıştır. 2013 yılında Çin, İtalya, Almanya ve Polonya ise, en fazla ithalat yapılan ülkelerdir. Dış ticaret dengesi ise, 2012 yılında 1.108 milyon dolar, 2013 (Ocak-Ekim) yılında ise, 978 milyon dolardır.

Mobilya sektöründe ihracat daha çok yakın komşulara yapılırken, ithalat uzak ülkelerden yapılmaktadır. En çok ihracat Avrupa ve Ortadoğu ülkelerine gerçekleştirilmektedir. AB ülkeleri ile Çin'den ise en çok ithalat yapılmaktadır.

Genellikle ülkemizde demiryolu ve karayolu taşımacılığı kullanılmaktadır. Bu bağlamda, ürünleri özelliği nedeniyle kamyon taşımacılığı yapılmakta ve bu da maliyetler ile rekabet gücünü olumsuz etkilemektedir. Ayrıca, demiryolu taşımacılığında, demiryoluna karayoluyla ulaşılması ek maliyet getirmektedir.

Türk mobilya sektörünün, atıl yatırım, kapasite kullanımı, ölçeksel imalat miktarları, bilgi birikimi yetersizliği, branşlaşamama gibi nedenlerden dolayı maliyet ve kalite gibi sorunları mevcuttur. Ayrıca, sektör navlun maliyetlerinin ve KDV oranlarının yüksek olması, kayıt dışılığın ve taklit ürünlerin artmasının markalaşmanın önünde engel oluşturması, kalifiye eleman eksikliği, yenilikçi tasarımların eksikliği gibi bir takım sorunlarla da karşı karşıya kalmaktadır. Sektörde, büyük işletmelerin teknolojiye ağırlık vermesiyle üretim maliyetlerinin önemli bileşenlerinden olan enerji maliyetlerini arttırmaktadır.

Sahip olduğu potansiyel ve stratejik önem göz önünde bulundurularak, sektörde, yurtdışında tanıtım çalışmaları ile ihracatı arttırmak ve yurtdışı pazarlarında rekabet edebilecek konuma gelmek amaç edinilmelidir. Sektörün 2023 yılında, 25 milyar dolar üretim, 10 milyar dolar ihracat ile dünyanın 5. büyük mobilya üreticisi olmayı hedeflemesi oldukça önemlidir.